

Στοιχεία του Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης 2014 - 2023

Σπύρος Βάσσος Διευθύνων Σύμβουλος ΑΔΜΗΕ

Ο ΑΔΜΗΕ, ως Διαχειριστής του Ελληνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΣΜΗΕ), λειτουργεί, εκμεταλλεύεται, συντηρεί και αναπτύσσει το Σύστημα Μεταφοράς, ώστε να διασφαλίζεται ο εφοδιασμός της χώρας με ηλεκτρική ενέργεια με τρόπο επαρκή, ασφαλή, αποδοτικό και αξιόπιστο. Συγχρόνως φροντίζει ώστε η μακροχρόνια ικανότητα του Συστήματος να ανταποκρίνεται σε εύλογες ανάγκες για μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας, υπό οικονομικά βιώσιμες συνθήκες.

Η έκδοση του πρώτου Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης (ΔΠΑ) συμπίπτει με μία πολύ δύσκολη περίοδο για τη χώρα, λόγω της συνεχιζόμενης οικονομικής ύφεσης. Συνέπεια της οικονομικής ύφεσης, είναι η σημαντική **μείωση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας** στο ΕΣΜΗΕ που έχει μειωθεί κατά περίπου **6%** το 2012 σε σχέση με τη μέγιστη ζήτηση που είχε σημειωθεί το 2008. Αντίστοιχη μείωση υπάρχει και στις εκτιμήσεις για τη διαμόρφωση της ζήτησης κατά την προσεχή δεκαετία, έναντι των προβλέψεων της τελευταίας ΜΑΣΜ 2010-2014.

Η μείωση της ζήτησης ηλεκτρικής ενέργειας, σε συνδυασμό με την αύξηση της **δισπαρμένης παραγωγής**, οδηγεί σε μείωση των απαιτήσεων διακίνησης ενέργειας και ισχύος για την εξυπηρέτηση των ηλεκτρικών φορτίων στο Σύστημα Μεταφοράς. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα χρονικής μετάθεσης ορισμένων έργων Μεταφοράς που σχετίζονται πρωτίστως με την εξυπηρέτηση φορτίων Διανομής, χωρίς αυτό να έχει αρνητική επίπτωση στην ασφάλεια λειτουργίας του Συστήματος.

Οδηγός παράμετρος για την ανάπτυξη του Συστήματος είναι η ανάγκη εξυπηρέτησης της **μεγάλης διείσδυσης ΑΠΕ** στο πλαίσιο της εκπλήρωσης των εθνικών στόχων για το 2020, σύμφωνα με τους οποίους η συμμετοχή των ΑΠΕ στον τομέα του ηλεκτρισμού θα ανέλθει στο **40%**. Το ΔΠΑ οριοθετεί τα απαραίτητα έργα για την εξυπηρέτηση του πιο πάνω στόχου σε εναρμόνιση με τον Εθνικό Ενεργειακό Σχεδιασμό (Οδικός Χάρτης για το 2050) του ΥΠΕΚΑ.

Στην κατεύθυνση επίτευξης των στόχων έχει ήδη επέλθει σημαντική πρόοδος. Τα ΑΠΕ, μαζί με τα μεγάλα Υδροηλεκτρικά, κάλυψαν το 2012 ποσοστό **18,6%** της συνολικής ηλεκτροπαραγωγής στο ηπειρωτικό σύστημα. Παράλληλα, ο Διαχειριστής του Συστήματος, σε συνεργασία και με το Διαχειριστή του Δικτύου, έχει ήδη εκδώσει σημαντικό αριθμό δεσμευτικών Προσφορών Σύνδεσης για σταθμούς παραγωγής από ΑΠΕ. Οι εν λόγω σταθμοί παραγωγής - μαζί με αυτούς που ήδη λειτουργούν - υπερβαίνουν σε συνολική ισχύ τους ενδιάμεσους στόχους για το 2014, όσον αφορά δε τα Φ/Β ακόμη και τους στόχους του 2020.

Η περαιτέρω ανάπτυξη του Συστήματος, όπως προγραμματίζεται για την επόμενη δεκαετία, δύναται να υπερκαλύψει, τους στόχους που τέθηκαν για το 2020 για όλες τις τεχνολογίες ΑΠΕ.

Σημαντικό πρόβλημα που σήμερα τίθεται, είναι η δέσμευση ικανότητας μεταφοράς από σταθμούς ΑΠΕ, οι οποίοι έχουν μεν εξασφαλίσει την πρόσβαση στο Σύστημα μέσω δεσμευτικών Προσφορών Σύνδεσης που τους έχουν χορηγηθεί, αλλά δεν προχωρά η υλοποίησή τους. Η δέσμευση αυτή της ικανότητας μεταφοράς στερεί τελικά την πρόσβαση σε άλλους σταθμούς ΑΠΕ που ενδεχομένως θα μπορούσαν να υλοποιηθούν.

Σημαντική επίσης προτεραιότητα αποτελεί η **διασύνδεση νήσων του Αιγαίου** με το ηπειρωτικό Σύστημα. Με τις συνδέσεις αυτές αυξάνεται η αξιοπιστία τροφοδότησης, μειώνεται το κόστος παραγωγής ενέργειας, βελτιώνεται το περιβάλλον και αξιοποιείται το υψηλό δυναμικό ΑΠΕ των μη διασυνδεδεμένων νησιών. Παράλληλα με την κατάργηση της «ηλεκτρικής απομόνωσης» του νησιωτικού χώρου του Αιγαίου, διευρύνεται η ενιαία εσωτερική αγορά ενέργειας της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, κατά το 2012 διεξήχθη ο διαγωνισμός **διασύνδεσης των Κυκλάδων**, ο οποίος όμως δεν κατέληξε στην κατακύρωση του έργου. Κατόπιν τούτου, ο ΑΔΜΗΕ προχωρά σε επαναδιακήρυξη του έργου, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία από τον πρόσφατο διαγωνισμό και τις οικονομικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα, επιδιώκοντας την ολοκλήρωση του διαγωνισμού εντός του 2013.

Σημαντικός στόχος στο παρόν ΔΠΑ είναι η **διασύνδεση της Κρήτης**, σύμφωνα με σχετικό “οδικό χάρτη” που έχει καταστρώσει ο ΑΔΜΗΕ. Το έργο έχει ιδιαίτερη σημασία, τόσο λόγω των υψηλών φορτίων (ενέργεια και ισχύς) της νήσου, όσο και λόγω του πλούσιου δυναμικού ΑΠΕ που διαθέτει. Το έργο είναι σύνθετο τεχνολογικά και ιδιαίτερα υψηλής επενδυτικής δαπάνης και ο σχεδιασμός του απαιτεί προσεκτικά βήματα ώστε να αποδώσει τα αναμενόμενα οφέλη.

Η μαζική **δειξήδωση μονάδων με στοχαστικά μεταβαλλόμενη παραγωγή** που αξιοποιούν δυναμικό ΑΠΕ, ιδίως αιολικών και φωτοβολταϊκών, εισάγει αυξημένη μεταβλητότητα και απαιτεί κατάλληλο σχεδιασμό – επαναπροσδιορισμό του μίγματος συμβατικής παραγωγής, με την ένταξη πλέον ευέλικτων «κατανεμόμενων» μονάδων με δυνατότητα ταχείας ρύθμισης και συχνών σβέσεων και επανεκκινήσεων. Παράλληλα, χρήσιμη θα είναι η σημαντική αύξηση των αντλητικών σταθμών. Συγχρόνως, πρέπει να αξιοποιηθούν οι δυνατότητες που προσφέρουν οι ραγδαία εξελισσόμενες τεχνολογίες της πληροφορικής και των τηλεπικοινωνιών, ώστε με παράλληλη διαμόρφωση και εφαρμογή κατάλληλων εργαλείων - μηχανισμών της αγοράς να επιτρέψουν την ενεργό συμμετοχή της ζήτησης στη διαμόρφωση του ισοζυγίου μεταξύ παραγωγής - ζήτησης.

Πρέπει να επισημανθεί, ότι η έγκαιρη υλοποίηση των έργων Μεταφοράς και το τελικό κόστος αυτών συναρτώνται και από την αποδοχή του κοινού. Πανευρωπαϊκά, τα έργα μεταφοράς, ακόμη και μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των μακρόχρονων διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης, συναντούν μεγάλες αντιδράσεις, οι οποίες οδηγούν σε ανασχεδιασμό, σημαντικές καθυστερήσεις λόγω τοπικών αντιδράσεων και δικαστικών αγώνων, και παράλληλα σε σημαντική αύξηση του κόστους κατασκευής.

Η περαιτέρω ανάπτυξη των ΑΠΕ και η εκμετάλλευση του δυναμικού ΑΠΕ της χώρας πέραν των στόχων του 2020, συνάδει με τα μακρόχρονα σχέδια της ΕΕ για ένα τομέα ηλεκτροπαραγωγής με ελάχιστους ρύπους το 2050. Η επίτευξη των στόχων αυτών εκφεύγει του Εθνικού Σχεδιασμού και λαμβάνει πανευρωπαϊκή διάσταση. Ο ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators – Electricity) έχει δρομολογήσει τις δράσεις για το συντονισμένο σχεδιασμό ενός Πανευρωπαϊκού Συστήματος Μεταφοράς, το οποίο θα επιτρέπει την αύξηση του μεριδίου των ΑΠΕ στην ηλεκτροπαραγωγή με χρονικό ορίζοντα το 2050. Στην προσπάθεια αυτή ο ΑΔΜΗΕ συμμετέχει σε σχετική κοινοπραξία μαζί με Διαχειριστές Συστήματος μέλη του ENTSO-E, Πανεπιστήμια, κλπ.. Επίσης, η γεωγραφική θέση της χώρας μας, στο ΝΑ άκρο της Ευρώπης, οι διασυνδέσεις στην ευρύτερη περιοχή και η ανάπτυξη διαδρόμων μεταφοράς από τις πηγές παραγωγής προς τα σημαντικά κέντρα κατανάλωσης της ηπείρου αποκτούν εξαιρετική σημασία.

Το ΔΠΑ περιλαμβάνει τα έργα ανάπτυξης του Συστήματος, καθώς και τη βασική φιλοσοφία που ακολουθείται για το σχεδιασμό, τη διαμόρφωση και τον προγραμματισμό τους, και υποβάλλεται για έγκριση στη ΡΑΕ (Άρθρο 108 του Ν. 4001/2011). Περιλαμβάνει επίσης πίνακες με λεπτομερή χρονοδιαγράμματα υλοποίησης των έργων, καθώς και πίνακες με τις εκτιμώμενες αντίστοιχες ετήσιες χρηματικές ροές για τα έργα αυτά. Τα αναλυτικά χρονοδιαγράμματα υλοποίησης των έργων αντανακλούν το χρονικό προγραμματισμό κατασκευής λαμβάνοντας υπόψη εύλογο χρονικό διάστημα για την έκδοση των απαιτούμενων αδειών, την ολοκλήρωση των απαλλοτριώσεων, τις ρεαλιστικές μελετητικές και κατασκευαστικές δυνατότητες του ΑΔΜΗΕ, καθώς και τις δυνατότητες ελέγχου και επίβλεψης.